

KRAJEM KAMENÍKŮ NA ŘÍČANSKU I.

Východně od Jevan uprostřed hlubokých lesů stávala obec, původně pastevecká osada Aldašín, o jejímž názvu existují dvě hypotézy. První vychází ze jména jejího zakladatele Udaše (Udajsi), druhá ze spojení dvou německých slov Wald (les) a Asche (popel) – prý podle popelnicových hrobů starého osídlení. Obec byla vypálena za třicetileté války a už nikdy nebyla znovu osídlena.

V roce 1729 však byl na místě starého kostela vystavěn nový, zasvěcený sv. Jiří, za finanční podpory tehdejší majitelky černokosteleckého panství Marie Terezie Savojské z Lichtensteinu. Stal se vyhledávaným poutním místem až do období nástupu komunistického režimu. V interiéru najdeme barokní oltář z roku 1782, mobiliář z konce 19. století, ve věži pak zvon z roku 1611 s českým nápisem o jeho původu a zvon z roku 1718 s obrazem sv. Bartoloměje, který je také dalším patronem, jemuž je kostel zasvěcen.

Geologům a obdivovatelům kamene jistě neujde pozornosti místní hřbitov, bezpochyby jeden z nejmalebnějších, pokud to lze o hřbitově říci, v České republice.

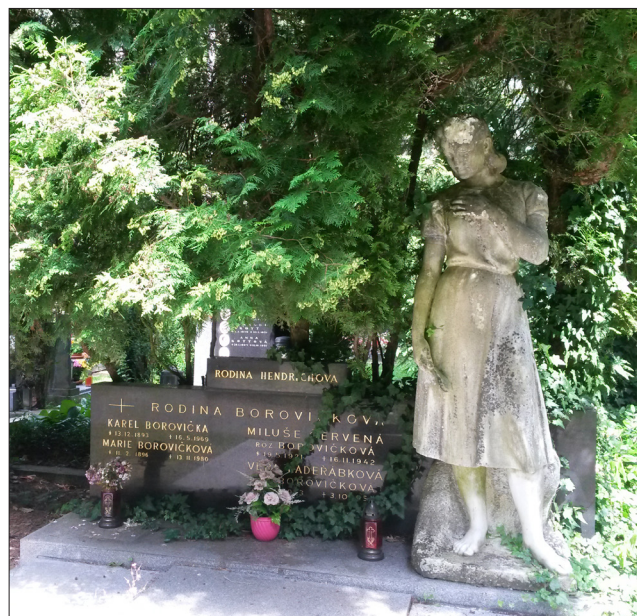
Ačkoli se nacházíme v žulovém kraji, náhrobní kameny jsou vytvořeny z různých druhů hornin. Nejbližší kostelu převládají staré pískovcové náhrobky z 19. a začátku 20. století. Pískovec je buď drobně zrnitý, béžový (např. náhrobek lesmistra v lichtensteinských službách a významného kynologa Karla Adlera a náhrobek Františka Pačese, dlouholetého starosty Jevan) nebo arkózový načervenalý permokarbonský, pravděpodobně z okolí Českého Brodu (hrob K. Vondráčkové, choti hajného knížete Lichtensteina z Jevan). Pískovce se nejlépe opracovávaly do uměleckých tvarů, které v té době zdobily většinu náhrobků. Ze středně zrnitého světlého granitu (amfibol-biotitického granodioritu?) je skromný hrob – v podstatě jen neopracovaný

- biskupa pražského Jana Lebedy (1913 – 1991), který je tu pohřben spolu se svou matkou.

Řada náhrobků je z říčanské žuly, setkáme se i s vahlovickou žulou (amfibol-biotitický granodiorit blatenského typu středočeského plutonického komplexu), a své místo tu mají také náhrobky z tmavých žilných hornin – ze šluknovského „syenitu“ (doleritu), pohorského „syenitu“ (dioritového porfyru), peceradského gabra nebo z různých druhů dioritů a gaber cizí provenience.

Připomeňme, že kameníci měli a mají horniny zařazeny pod tzv. obchodními názvy, které často neodpovídají správnému názvu horniny v pravém petrografickém smyslu. Žuly jsou pro ně všechny světlé intruzivní horniny, zatímco tmavé žilné horniny označují jako „syenity“ a pod tímto názvem si můžeme představit i širokou škálu různých typů dioritů, gaber, porfyru apod.

Tmavá hornina, pravděpodobně zahraniční leštěné gabro nebo diorit, tvoří hrob rodiny Hendrichovy a Borovičkovy. Vedle desky stojí socha dívky v životní velikosti z bílého (patrně laaského) mramoru se signaturou CERV 1944. Jedná se o dílo sochaře a řezbáře Jana Červa (1905 – 2002), který realizoval mnoho plastik, reliéfů a pamětních desek v Praze a Plzni. Naproti tomuto náhrobku je umístěn jiný, dioritový (pro rodinu Sázavských), který však zaujme spíše než kamenem bronzovou plastikou na něm umístěnou. Ta je totiž dílem akademické sochařky Blaženy Borovičkové – Podpěrové (1894 – 1980), jedné z prvních žákyň sochařské a kamenické školy v Hořicích, která kromě jiného spolupracovala se svým manželem kamenickým mistrem v Čáslavi Karlem Borovičkou. Nabízí se tedy možnost,

že Karel Borovička (1893 – 1969) pochovaný ve výše uvedeném hrobě Hendrichů a Borovičků s Červovou sochou byl právě oním manželem sochařky Borovičkové – Podpěrové.

Aldašínský hřbitov je posledním odpočinkem dalších významných osobností. Stélu z porfyrické vepické žuly (amfibol-biotitický melagranit až křemenný syenit typu Čertovo břemeno) od sochaře a malíře Zdenka Hůly má na svém hrobě dokumentarista a kameraman Jan Špáta (1932 – 2006), hudební skladatel Karel Svoboda (1938 – 2007) má náhrobek z růžového usměrněného granitoidu cizí provenience, stejně tak jako na hrobě jeho rodičů, bratra a dcery Klárky je zelenavá leštěná usměrněná granitoidní hornina dovezená ze zahraničí.

Z archeologického hlediska je Aldašín zachovalou lokalitou, kde v sousedství kostela sv. Jiří byla v roce 2006 odkryta usedlost se zahloubenou stavbou pravouhlého půdorysu, pravděpodobně hospodářský dvůr, a dalších asi 10 stavení okolo obdélníkové návsi. Byly zde nalezeny části keramiky, které dokládají existenci vesnice už ve 13. století.

Barbora Dudíková Schulmannová, Václav Rybařík

www.ceskehrbitovy.cz

www.cestyapamatky.cz

www.obecjevany.cz